

Monumentnummer*: 526660

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 26 juni 2006
Kadaster deel/nr 82737/70

Woonplaats* Bunnik
Gemeente* Bunnik
Provincie* Utrecht

Locatiennaam Bunnik
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Bunnik
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 304

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: HOOFDGEBOUW (Nieuw Amelisweerd).

Van de vroegste bebouwing op Nieuw Amelisweerd is vrijwel niets bekend. In 1538 werden huis en goed als ridderhofstad erkend, wat betekent dat er op dat moment een omgracht versterkt huis moet hebben gestaan. De basis van het tegenwoordige Nieuw Amelisweerd kwam in het laatste kwart van de 17de eeuw tot stand in opdracht van Hendrik baron van Utenhove. Het huis werd niet op de plaats van de (voormalige) omgrachte ridderhofstad opgetrokken, maar buiten de gracht, vermoedelijk op de plaats van een aldaar gelegen bouwhuis. Het huis heeft in de loop der tijd nogal wat veranderingen ondergaan. Tekeningen uit de eerste helft van de 18de eeuw tonen een huis met een 11 traveeën brede voorgevel. De drie traveeën brede middenpartij wordt bekroond door een fronton. In deze middenpartij centraal een toegangsdeur, geflankeerd door kruisvensters. De gevelvlakken ter linker en rechter zijde zijn elkaars spiegelbeeld. Beide gevelvlakken zijn voorzien van kruisvensters en een toegangsdeur. Op de oudste tekening (Rademaker, vòòr 1735) bestaat het huis uit twee bouwlagen onder een schilddak, terwijl het huis op een latere tekening (De Beijer, circa 1745) bestaat uit één bouwlaag onder een zadeldak. Omstreeks 1800 waren zowel de hoge, risalerende middenpartij als de kruisvensters verdwenen. Volgens een aquarel uit die tijd telde het huis twee bouwlagen, werd het gedekt door een schilddak en was de voorgevel acht vensterassen breed. Op beide verdiepingen waren empirevensters aangebracht en er was in ieder geval één excentrisch geplaatste toegangsdeur aanwezig. In grote lijnen is in deze periode het huidige beeld ontstaan. Tussen 1800 en 1864 werden er persiennes en een veranda aangebracht. Gedurende de jaren 1864 en 1865 werd het huis in opdracht van de toenmalige eigenaar Jhr. Henricus

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Paulus Cornelis Bosch van Drakenstein verbouwd naar een ontwerp van S.A. van Lunteren. De bakstenen gevels werden wit gepleisterd en in de voorgevel werden schijnvoegen aangebracht. De voorgevel werd bovendien bekroond met een balustrade, waarin de (verplaatste) dakkapellen waren opgenomen. De balustrade is thans niet meer aanwezig, verder is er sinds de verbouwing door Van Lunteren weinig meer aan het huis veranderd.

Het wit gepleisterde pand met U-vormige plattegrond bestaat uit twee bouwlagen en een kapverdieping onder een met gesmoorde Hollandse pannen gedekt omlopend schilddak met vier schoorstenen op de nokeinden. De symmetrische voorgevel is acht traveeën breed en voorzien van een licht risalerende middenpartij met twee brede schuifvensters, waarvoor een houten veranda is geplaatst. De 19de eeuwse veranda heeft een zwart/rode tegelvloer, het platte dak wordt gedragen door gekoppelde ranke zuiltjes op een basement met L-vormige plattegrond. Tussen de ionische kapitelen van de zuiltjes en het hoofdgestel met tandlijst bevindt zich een omlopend raamwerk met kleine ruitjes. De veranda reikt tot de verdieping. Ter weerszijden van de veranda een dubbele toegangsdeur met bovenlicht, geflankeerd door schuifvensters met ruiten zonder roedenverdeling. Op de verdieping acht empirevensters. Alle vensters en deuren zijn voorzien van persiënnes. Op het dak twee eenvoudige kapellen met wangen, waarin een empirevenster is opgenomen.

Aan de achterzijde twee uitspringende vleugels van verschillende breedte en diepte. Links één centrale vensteras met een dubbele deur op de begane grond, een gedeeld venster op de verdieping en een dakkapel als aan de voorzijde, voorzien van een hijsbalk. Rechts twee vensterassen met empirevensters op de begane grond, gedeelde vensters op de verdieping en een dakkapel als aan de voorzijde. De gevels rond de U-vormige cour kennen een onregelmatige verdeling van vensters en een toegangsdeur. Centraal in de achtergevel op de verdieping een venster in serliana-omlijsting. Voorts in één van de hoeken een brandtrap. De dakschilden zijn voorzien van tuimelramen. In de linker en rechter zijgevel verschillende onregelmatig geplaatste vensters (vnl. gedeeld en empire-) en daarbij in de rechter zijgevel nog een deur.

De plattegrond en indeling zijn nagenoeg gaaf bewaard gebleven. Aan de voorzijde een enfilade van vertrekken over de gehele breedte van het huis, bestaande uit een vestibule, salon en zaal. Links van de vestibule een klein vertrek dat dienst heeft gedaan als kantoor (18de eeuw) en opkamer (19de eeuw). Achter de enfilade een vrij smalle gang. Aan de achterzijde van het huis bevindt zich in de rechter vleugel een voormalige eetzaal; in de linker vleugel waren oorspronkelijk de personeelsvertrekken en een keuken gesitueerd. De vertrekken op de verdieping zijn voormalige slaap- en kleedkamers. In 1983-84 heeft er een consoliderende restauratie plaats gevonden onder leiding van architect Hoogenberk. In verband met de bestemming van het huis, verschillende wooneenheden voor verschillende huishoudens, zijn destijds enkele doorgangen dicht gemaakt en werden er nieuw sanitair en nieuwe keukens geplaatst. In veel vertrekken zijn nog historische interieurdelen aanwezig (o.m. binnenluiken).

Waardering

Het HOOFDGEBOUW (Nieuw Amelisweerd) is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ontwikkelingsgeschiedenis van ridderhofstad tot laat 19de-eeuws buitenverblijf;
- als gaaf bewaard voorbeeld van een laat-17de eeuwse huis dat in de loop der tijd verschillende keren werd gemoderniseerd en sinds de verbouwing in 1864-65 door S.A. van Lunteren tot het huidige landhuis met karakteristiek 19de-eeuws uiterlijk in- en uitwendig vrij gaaf bewaard is gebleven;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de kenmerkende ligging binnen de parkaanleg;
- vanwege het landschapsarchitectonisch totaalconcept dat in de tweede helft van de 19de eeuw werd toegepast op huis en park, waarbij onder meer door middel van zichtlijnen een eenheid tot stand kwam;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats;
- als beeldbepalend architectonisch element met bijzondere cultuurhistorische waarde aan de rand van de stad Utrecht.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie